

כן נערכו תערוכות הספר הפולני בישראל ותערוכות התפתחות הספר העברי בפולין. ישראל נטלה חלק פעיל בהגיגות שופן, קונצרטים והופעות רבות מוקדשות לחגיגות המלחין הגדול נערכו בכל רחבי המדינה. קשרי המסחר נמשכו בצורה תקינה. בתחילת 1960 חודש ההסכם המסחרי בין שתי המדינות, והיקפו עתה כ-4½ מיליון דולר לשנה לכל צד.

רומניה

יחסים דיפלומטיים תקינים שוררים בין שתי המדינות. ההסכם המסחרי פועל כהלכה והיקפו עתה 4½ מיליון דולר לשנה לכל צד. בעית איחוד המשפחות המפורדות בעינה עומדת אך ממשלת רומניה מכירה עקרונית בצורך לפתור בעיה זו.

קבוצת קלעים מישראל השתתפה בהתחרות בין לאומית של קלעים בבוקרשט, במאי 1960.

הונגריה

קשרי מסחר תקינים קיימים בין ישראל להונגריה. על יחסי שתי המדינות מעיבה בעית איחוד המשפחות המפורדות שטרם מצאה את פתרונה.

בולגריה

עד עתה לא באה על סיפוקה תביעת ישראל לפיצויים מבולגריה על הפלת מטוס אל-על בשמי בולגריה ביולי 1955.

בשל טענות פורמליות לגבי סמכות בית הדין הבין לאומי קבע בית הדין ב־26.5.59 שאין לו סמכות שיר פוט. בפני בית הדין הכריזו נציגי בולגריה כי ממשלתם מוכנה להמשיך במאמציה כדי למצוא פשרה בהקדם האפשרי. ממשלת ישראל החליטה להיכנס למ"מ עם ממשלת בולגריה למציאת פתרון להיסול הבעיה. יחסי המסחר — תקינים, והיקף ההסכם המסחרי — 2 מיליון דולר לשנה לכל צד.

צ'כוסלובקיה

צ'כוסלובקיה דוחה כל נסיון לפיתוח יחסי מסחר ותרבות עם ישראל ופרט לעסקות הליפין בודדות קטנות נמצאים יחסי המסחר בקפאון. כן עומדת בעינה בעית איחוד בני המשפחות המפורדות למרות מספרן הקטן.

יוגוסלביה

יחסיה של ישראל עם יוגוסלביה הם תקינים וידידותיים ומקיפים פעילות כלכלית, תרבותית וספורטיבית.

היקף ההסכם המסחרי מגיע ל־6.3 מיליון דולר לשנה לכל צד. ישראל משתתפת מדי שנה ביריד המסחר הגדול בואגרב והתערוכה התעשייתית בבלגראד. קשרי ידידות נקשרו בין ארגונים שונים בישראל, ארגוני ספורט ותנועות הנוער, עם ארגונים דומים ביוגוסלביה.

מגע קבוע קיים בין אנשי מדע של שתי המדינות להחלפת ידע.

פיתוח היחסים בין ישראל לבין יוון נמשך גם השנה. הדגש היה על היחסים המדעיים והתרבותיים אולם שורת ביקורים הדדיים הניחו יסוד לפיתוח גם בשטח המדיני.

יחסים ידידותיים והבנה הדדית גוברת והולכת הוסיפו לאפיינו, בשנה הנסקרת, את היחסים בין תורכיה לישראל על אף ההעדר הנמשך של הצירים בראש הנציגויות של שתי המדינות. במאוס השנה נחתמו הסכם מסחרי והסכם תשלומים בין שתי המדינות, המחדישים את ההסכמים מ־1950 ונותנים מסגרת חדשה לשיתוף הפעולה הקיים בין שתי המדינות בשטח הכלכלי.

מזרח אירופה

ברית המועצות

במסכת יחסיה של ישראל עם ברה"מ לא חלו שינויים ניכרים. למרות הניסיונות הרבים והעקביים לפתח קשרי תרבות ולהחדש את קשרי המסחר והכלכלה שנותרו לפני כ־4 שנים אין מאמצים אלה זוכים לתגובה חיובית מצד ברה"מ, על אף מדיניותה המוצהרת בדבר נכונות לקיים יחסי מסחר ותרבות עם כל מדינות העולם.

ברה"מ אינה מעריכה כראוי את רצונה של ישראל בשלום עם שכניה הערבים ולרוב מוקיעה מראש את ישראל כאחרית למתיחות זו. עמדה זו משתקפת גם בעתונות ברה"מ, המוסיפה ללא הפוגה למתוח ביקורת קטלנית על מדינת ישראל ועמה. ביקורת זו מלווה לעתים בפגיעה בעם היהודי, תרבותו ודתו. נסיונות ישראל להיברות עם ראשי השלטון הסובייטי לא זכו לעידוד. הצעת ראש הממשלה להיר פגש לשיחה עם ראש ממשלת ברה"מ נדחתה. הצעות פירוק הגשק הכללי של ברה"מ זכו לתמיכה בהצהרות שונות של ראשי מדינת ישראל, ובהצהרה רשמית וחגיגית של יו"ר הכנסת, אך גם תמיכה זו לא זכתה לתגובה חיובית מצד ברה"מ.

נציגי ישראל השתתף בסמינריון למלחמה בשיתוק ילדים, שנערך במוסקבה במאי 1960. אנשי מדע מישראל השתתפו בסמינריון בלימיה מיקרומול קולרית, במוסקבה ביוני 1960. משלחת ישראל השתתפה בכינוס הבינלאומי של מוחגנים שנערך במוסקבה באוגוסט 1960.

פולין

היחסים בין שתי המדינות הוסיפו להיות ידידותיים ואף התפתחו בשטחים שונים.

הלכו והתרחבו קשרי תרבות וביקורים הדדיים של אנשי רוח אומדע, אמנים, עיתונאים, ספורטאים ואישי ציבור. אנשי מדע משתי הארצות נמצאים במגע להחלפת ידע לתועלת הדדית של שני הצדדים. פולין וישראל משתתפות בידידים ותערוכות הנערכות בשתי המדינות.

התיאטרון היהודי הממלכתי של פולין בראשותה של אידה קמינסקה ערך שורת הופעות בישראל, ובפולין נערכו שורת הופעות של מוסיקאים מישראל.

תאילנד

היחסים עם תאילנד שעלו על דרך המלך עוד בשנה הקודמת עם שיגור שגריר תושב ראשון לבנגקוק, הוסיפו להתפתח. בנובמבר 1959 הגיע ארצה שר החקלאות של תאילנד לביקור רשמי. במרס 1960 הגיש הציר הלא-תושב של תאילנד בישראל, פירוס ג'אינאו מה המכהן כשגריר תאילנד ברומא, את כתב האמנתו כשגריר.

בכינוס האחרון של הוועדה הכלכלית למזרח הרחוק מטעם אר"ם ("אקאפה"), שנערך בבנגקוק, הודיעה ישראל על תרומה של 1000 טון מלט למפעל המ קונג — מפעל הפיתוח המשותף לתאילנד, ויאטנאם, קמבודיה ולאוס.

פיליפינים

יחסיו עם הפיליפינים הוסיפו להתפתח בשנה החור לפת, הן בשטח הכלכלי, ע"י שיגור מומחים ישראלים לגידול תותה וקבלת מהנדס חקלאי משתלם מהפיליפינים בישראל; והן בשטח התרבותי, ע"י ביקורי אישים וחילופי תרבות, בעיקר זכור ביקורה בישראל של להקת הריקודים הפיליפינית ביאניהאן, שזכתה להצלחה גדולה. ציר תושב ראשון של ישראל במר גילה, מר יחיאל אילסר, הגיש את כתב האמנתו לגשיא קארלוס גארסיה ביוני 1960.

נפאל

בהודש יוני 1960 הוכרז בקטמנדו, בירת נפאל, ובירור שלים, על הקמת יחסים דיפלומטיים בין ישראל לבין נפאל, בדרך של שגרירויות. שגריר ישראל בבורמה ישמש שגריר לא-תושב גם בנפאל. קדמה להכרזה זו שרשרת ביקורים של מנהיגים מנפאל, בישראל ושל ישראל בנפאל: ראש הסיעה הפדלמנטרית של מפלגת הקונגרס של נפאל א. ב. טאפה, השר בלי תיק טרנציונל הסוציאליסטי בהיפה, שר החינוך של נפאל, פ. ר. צ'אודהרי, הממונה על הפיתוח התעשייתי בנפאל, סרסטטה, ביקורים אלה הגיעו לשיאם עם ביקורו של ב. פ. קוירלה, ראש ממשלת נפאל בלוית פרסמה הודעה משותפת של ראש ממשלת נפאל וראש ממשלת ישראל, בה נמסר על תוכניות נרחבות לטיי פוח קשרי ישראל-נפאל, לשתוף פעולה כלכלי וטכני, ולהחלפת מומחים ומשתלמים.

יפאן

היחסים עם יפאן הוסיפו להתפתח. אישים יפאניים שונים — אנשי כלכלה, מדע ופרופסורים — ביקרו בישראל בשנה האחרונה. בנובמבר 1959 ביקר ביפאן שר המסחר והתעשייה, מ. ספיר ועמו סגן המנהל הכללי של משרד החוץ, מ. ברטור. סטודנטים ועובדים מדעים יפאנים לומדים בארץ על פי מענקים שניתנו להם ע"י ממשלת ישראל, וסטודנטים ישראלים לומדים ביפאן לפי מענקים מאת ממשלת יפאן. דיונים מתנהלים עכשיו בין ממשלת יפאן וממשלת ישראל על שיתוף הון וידע יפאניים בפיתוח התעשייה הישראית.

נציגי תנועות הנוער החלוציות משתתפות בקביעות בבניית כביש הידידות היוגוסלביה. במאי 1960 ביקרה ישראל משלחת של הנהגת איגוד הנוער היוגוסלבי. יוגוסלביה העניקה מענק למשתלם ישראלי, ויש ראל — למשתלם יוגוסלבי. הקהילה היהודית הקטנה ביוגוסלביה מקיימת חיי תרבות ומוסריים, קשר הדוק עם ישראל ויהדות התפוז, ומשתתפת באופן פעיל בארגונים יהודיים עולמיים. איחוד הקהילות משגר מדי שנה משלחת להגיגות יום העצמאות.

אסיה

השנה החולפת ראתה המשך בהידוק הקשרים בין ישראל וארצות אסיה. הקשרים הקיימים הורחבו, וקשרים חדשים נרקמו.

הדבר הבולט ביותר בשנה החולפת ביחסי ישראל-אסיה הוא התגברות ההתעניינות בישראל באסיה. הדבר מתבטא בעיקר במקום הרב שמקדישים העתור יום בארצות אסיה לנעשה בישראל, בצמא להומר ספרותי על ישראל ובורם המבקרים הפרטיים מארצות אסיה הגדול הוולך.

בורמה

גם השנה היוותה בורמה מרכז הכובד ביחסיו עם ארצות אסיה. השנה החולפת פנתה בבקורת נשיא ישראל בבורמה. קבלת הפנים שנערכה לו, במתכונת ממלכתית, הייתה לבבית במידה לא רגילה. בסוף 1959 גמרה הקבוצה הראשונה של החיילים הבוריים ומשפחותיהם את שנת השתלמותם ביישובי הארץ, הורה לארצה התהלה בהתיישבות בחבל נמסנג בלוי מספר מדריכים ישראליים עם משפחותיהם. הקבוצה השנייה הגיעה בראשית 1960 ובה 45 קצינים וחיילים, ועם בני משפחותיהם 110 נפש. שיתוף הפעולה בינינו לבין בורמה התפתח בשנה החולפת בין היתר בשטחים הבאים: הקמת חברת בנייה משרתת, ניהול מפעל ספנות בורמי, תכנון מפעל לדיש גים וחמרים כימיים. מומחים ישראליים משרתים בענפי משק שונים בבורמה (תעשייה רפואית, בנקאות, חקלאות השקיייה ועוד); קבוצות אנשי צבא, מוטרה ואורחים באו להשתלמויות שונות; רפואה, פיתוח תעשייה, חקלאות, שימור קרקע וכו'. לא פסק זרם הביקורים של אישים שונים מבורמה, מספר הישראלים המשרתים למומחים בבורמה כיום הוא 25. מאז 1954 היו עם 100 מומחים שלנו.

באפריל 1960 חזר לשלטון ראש הממשלה או נו, ידיר רתוק של ישראל עוד מתקופת כהונתו הקודמת. יש להגות אפוא כי מדיניותה הידידותית של בורמה ושיתוף הפעולה בין שתי המדינות יימשכו ויגברו.

קמבודיה

יחסים דיפלומטיים נקשרו בין ישראל וקמבודיה ובחודש יוני הביעה ממשלת קמבודיה את הסכמתה להקמת שגרירות בנפוטרפן ולמינוי שגרירנו בבנג'קוק. בירת תאילנד, כשגריר לא-תושב שם.

לאוס

ממשלת לאוס שיגרה לישראל ציר לא-חושב ראשון, הוא ראש הממשלה לשעבר הנסיך סובאנא פומה, שגריר לאוס בפריס, שהגיש את כתב האמנתו בינואר 1960.

סינגפור

סינגפור הגיעה לישראל משלחת להשתלמות בחינוך מקצועי, ישראל שיגרה לשם משלחת רופאים כדי לערוך סקר על אפשרויות עזרה ישראלית לסינגפור בארגון שירותי הרפואה.

הונג-קונג

בהונג-קונג מונה מר וירינסקי, איש עסקים שכיהן עד כה כקצין עלייה, קונסול כבוד של ישראל.

פקיסטן

במשך השנה החולפת לא נשתנה יחסה של פקיסטאן כלפי ישראל. בדצמבר 1959 סירבו שלטונות פקיסטאן להתיר כניסת נציגים ישראלים לשם השתתפות בוועידת ארגון המשטרה הבינלאומי "אינטרפול"; אי לכך הועברה הוועידה מפקיסטאן לפאריס. המקרה הזו נזכרה כשעמדה להתקיים בפקיסטאן ועידת "אקאפה" (הוועדה לכלכלת המזרח הרחוק מטעם א"ם). זו הועברה לבנקוק. לעומת זאת הצהיר נשיא פקיסטאן, איוב חאן, במסיבת עיתונאים בלונדון, שלדעתו ישראל היא עובדה קיימת; ההצהרה, שהיה בה משום חידוש בגישתה של פקיסטאן הוכחשה ע"י שר החוץ הפקיסטאני.

אפריקה

אפריקה, אשר במשך עשרות בשנים לא מילאה למעשה תפקיד עצמאי ביהסים הבין לאומיים ובמאזן הכוחות העולמי, עוברת עתה תהליך מזורז של יציאה לעצמאות, המעלה את משקלה במשפחת העמים.

במשך השנה החלפה הגיעו לעצמאות ביבשת אפריקה: קמרון; סוגו; סומאלי; הפדרציה של מאלי; הרפובליקה המלגשית (לפנים מדגסקר); קונגו (הבלי) גית לשעבר); ארבע מדינות ההסכמה — הוף השני, הב, ניגר, דהומי וולטה העילית; וארבע מדינות אפריקה המשווניות — קונגו הצרפתית, גאבו, צ'אד והרפובליקה המרכזאפריקנית.

הפדרציה של ניגריה מתכוננת לחגוג את עצמאותה באחד באוקטובר; תאריך עצמאות סיריה ליואנה נקבע ל-27 באפריל 1961; טנגאניקה תגיע לשלטון עצמי בסוף 1960. ויש להניח שתגיע לעצמאות מלאה תוך שנת 1961.

מנהיגי המדינות החדשות מכירים בעובדה כי עצמאות מדינית אינה מטרה סופית לשמה אלא אמצעי הכרחי לפיתוח משק לאומי, להעלאת רמת החיים של העם וליצירת חברה חדשה מתוקנת.

רוב שטחי היבשת האפריקאנית, ובכלל זה שטחים שטרם השיגו את עצמאותם, מכירים בישראל כשותף נאמן להשגת מטרתם. ישראל מופיעה באפריקה כמדינה קטנה, שרכשה נסיון מקורי מסוים, והמוכנה

בעקבות אסון הטייפון שפקד את העיר נגויה באוקטובר 1959 שיגרה ממשלת ישראל לפינן משלוח תרומות שהגיע ראשון מכל משלחי העזרה העולמיים.

ציילון

ממשלת ישראל מכרה לממשלת ציילון שתי פריגטות של הצי הישראלי. הפריגטות הושטו לציילון מאילת ע"י צוותות ישראלים ונמסרו לבעליהן החדשים בציילון. ציידה הראשון של ציילון בישראל, ציר לא-חושב, סיר ארתור ראנאסינה, המכהן כשגריר ציילון בברוקינגס, מא הגיש את כתב האמנתו לנשיא המדינה בינואר 1960. בתגובה על החלטת ציר ציילון ניסו מדינות ערב לאיים על ציילון באמצעות כלכלי, ובפרט בהפסקת קניית התה הציילוני, אם כי מתסבר שקיימים אצל מדינות ערב גם שיקולים מסחריים להפנות את קניית התה מציילון, והן מנצלות עובדה זו כדי להפעיל לחץ מדיני על ממשלת ציילון. במחצית אוגוסט 1960 פירסמה ממשלת ציילון הודעה הרועה המבקרת את האמנת ציר ציילון בישראל כצעד (של ממשלה קודמת) שמשמעותו ותוצאותיו לא נשקלו כדבעי ויש אפוא לעיין בו מחדש. עם זאת נאמר לממונה הישראלי בקר לומבו כי ממשלת ציילון מתכוונת להמשיך ולטפח יחסי ידידות עם ישראל.

הודו

בעמדתה הרשמית של ממשלת הודו לא חל שינוי בשנה האחרונה. ראש ממשלת הודו הורה והצהיר פעם מים אחדות כי בשלב זה אין בדעת ממשלתו להקים יחסים דיפלומטיים מלאים עם ישראל. לעומת זאת הוגברו הקשרים בינינו לבין אישים ומוסדות הודיים שונים. בדצמבר 1959 הגיעה ארצה משלחת מטעם ממשלת הודו לביקור של ששה שבועות ללימוד דרכי הקואופרציה בהתיישבות. תנועת נודאן — תנועה לרפורמה אגררית בהתנדבות — שלחה קבוצה שנייה, הפעם של 25 אנשים (לעומת 11 בשנה הקודמת), שנשאר ארה כאן לתקופה של חצי שנה. כן ביקרו בארץ בשנה החולפת עתונאים הודיים רבים, והדבר החל לתת את אותותיו בעתונות ההודית. באפריל 1960 ביקרו בארץ אישוק מהטה, ה. ז. קאמאת והגב' א. לימאיה, ממנה הגיעה המפלגה הסוציאליסטית בהודו, כדי לייצג את מפלגתם בכנס האינטרנציונל הסוציאליסטי בחיפה; קאמאת נשאר בארץ עוד כחודשיים אחרי הכנס, בין שאר האורחים היתה ראג'קומאדי אמריט קאור, נשיאית הצלב האדום ההודי, לשעבר שרת הבריאות בממשלת הודו ומבנות לווייתו המקורבות של נגדי.

פרסום עתונאי רחב יתן ל"תקרית" שאירעה במאי 1960 בשעת ביקורו של ראש ממשלת הודו בנרצעת עזה: משתה מטוס — מטוס א"ם — מעבר לגבול ישראל, עלו מטוסי ישראל כדי להותרו. מאחר שלא הודיעו לממשלת ישראל מראש על טיסת המטוס ועל נוסעו הנכבד, לא ידעו שלטונות ישראל על הימצאו של ראש ממשלת הודו באותו אירוע בלתי מזהה ומחובתם היה לברוק את הווייתו.

הן ממשלת הודו והן ממשלת ישראל הודיעו כי הם רואים את התקרית המצערת כמחוסלת.

לשתף בו גם אחרים, כשהתמורה היחידה שהיא מבקשת היא ידעות מתוך שוויון. ביבשת אפריקה ידוע כי עיקר כוחה של ישראל אינה בעצמתה הכלכלית כי אם באופי מפעלה וברוחו ההלוצית של העם הערבי. כה זו מטילה על ישראל אחריות רבה כדי שלא תאכזב את ידידיה ביבשת זו.

בראשית 1960 ערכה שרת החוץ את ביקורה השני ביבשת אפריקה. מפי ראשי השלטון שמעה הערכות חיוביות לשיתוף הפעולה עם ישראל, המשקפות את היחס כלפי הישראלים הרבים הפועלים ביבשת זו.

היינו עדים השנה לזרם גובר הולך של אורחים רשמיים רמי מעלה ככל שסחי אפריקה: ראש ממשלת צ'אד, סגנו ומספר חברי ממשלתו; משלחות רבות של שרים; מניגריה, מגאנה, מליבריה, מסיירה-ליאונה ועוד; משלחות סקר רשמיות מארצות רבות ובמיוחד מהפדרציה החדשה של מאלי, מקונגו ומשטחים דוברי צרפתית אחרים; וכן באי כינוסים ומשתלמים.

קרבתה הגיאוגרפית של אפריקה המזרחית לישראל מאפשרת פיתוח המגעים והגברת תנועת מבקרים בשני הכיוונים. כבר נתכבדנו בביקורי שרים ואישים אחרים, ובראשונם המשתלמים מקניה, אוגנדה וטנגנניקה. בכנס הבין-לאומי מטעם מכון וייצמן על תפקיד המדע לקידום ארצות חדשות השתתפו נציגים מ-11 מדינות אפריקאניות, רבות נשיא מדינת קונגו (הצרפתית לשעבר) וכן חמישה עשר שרים.

ג א נ ה

גאנה הוסיפה להוות מרכז פעילותה של ישראל ביבשת.

שר העבודה, מר גיורא יוספטל, ייצג את ממשלת ישראל בחגיגות הכרות גאנה לרפובליקה ביוני השנה. כן ביקרו במדינה זו שרת החוץ ושר האוצר. בית הספר הימי ובית הספר לטיס מוסיפים לפעול בהנהלה הישראלית, ובראשית השנה טסו טייסים גנאים לראשונה טיסות סויל.

3 צקיני צה"ל מונו כיועצים לחטיבת הבונים של גאנה.

עם הגדלת הון חברת הספנות הלאומית לגאנה, "הכוכב השחור", הוחלט על ציאת צי"ם משותפות בחברה, ונחתם הוזה לפיו תנוהל החברה ע"י צי"ם למשך 5 השנים הבאות.

ד"ר ברכות נתמנה יועץ לממשלת גאנה בענייני ארגון השירות הרפואי ברחבי המדינה, צוות רופאים מן הארץ יצא בקרוב בעקבותיו. מר נעמן סתיו נתמנה יועץ חקלאי לממשלת גאנה ויצא בקרוב למקום עבודתו.

ל י ב ר י ה

יחסי ליבריה-ישראל נשארו ידידותיים כבעבר. אות העשינות גברה הוענק לשגריר הראשון של ישראל עם סיום שירותו במקום.

בינאר נסתיימה בנייתו של בית המלון דיקור, שהרס עם ע"י חברה ישראלית, ונתנן במעמד נשיא המדינה מר טאבמן, נשיא גינאה סקו טורה, ובנוכחות שרת החוץ. בעקבות ביקורו של פרופ' מיכאלסן בליבריה הוקמה מרפאה לעיניים, שבראשה עומד ד"ר נוימן.

המרפאה נחנכה החגיגת באפריל השנה. ממשלת ישראל העניקה מענקים להשתלמות בארץ לרופא ושתי אחיות באותו מקצוע.

ביולי 1960 הגיעה ארצה קבוצת משתלמים בקאופ"ר רציה ובחקלאות ללימודים של שנה אחת. היצוא הישראלי לליבריה הגיע בשנת 1959 לסך מיליון דולר.

נ י ג ר י ה

קונסוליה כללית הוקמה בלגוס, בירת ניגריה, במאס השנה. בחודש יוני ביקר בארץ שר האוצר הפדרלי, צ'יף אוקטי אבו, לניהול מו"מ על שיתוף פעולה כלכלי בתום ביקורו נחתם הסכם בראשי-תיבות בינו לבין שר האוצר מר לוי אשכול על אשראי בסך 3 מיליון ליש"ט המיועד בעיקרו למימון עבודות ורכישה שחוזרות. המו"מ נמשך בעת ביקורו של מר אשכול בניגריה (בשובו מחגיגות העצמאות של הלגונז), ומאו אורש ע"י שתי הממשלות.

בסוף 1959 נחתם תוזה בין ממשלת מערב ניגריה לבין חברה משותפת מערב-ניגריאנית-ישראלית לבנייה על תוכנית עבודה לתמש שנים. שר החקלאות של מערב ניגריה ביקר בישראל ובעקבות ביקורו החל בהקמת עשרים כפרים קואופרטיביים וזגמת המושב השיתופי.

הגרת ורד וסו"ב בשיתוף עם גורמים מקומיים, התחילו בעבודות בנייה ופיתוח במזרח-ניגריה. חברה דיזונגו-מערב אפריקה פיתחה פעילותה בניגריה והגיעה בשנה החולפת למהווה של כמיליון ליש"ט.

ג י נ י א ה

יחסי ישראל עם גינאה המשיכו להיות תקינים אם כי לא חלה התפתחות ניכרת בהן.

משלחת בת ארבעה חברים מטעם האיגוד המקצועי הכלל אפריקני, ביקרה בארץ בנובמבר 1959 כאורחת ההסתדרות. קבוצה בת 10 צעירים מגינאה השתלמה בארץ במשך שבועה חדשים. בענייני חקלאות וקואופרציה, בסמינר שאורגן במשותף ע"י משרד החוץ והסתדרות העובדים. חלק ניכר משהותה בארץ בילתה הקבוצה במושב רנתיה בשפלה. שתושביו יוצאי צפון אפריקה והשפה הצרפתית שגורה בפיהם. תקרות מצערת אירעה בעת ועידת הסטודנטים האפראוסיאנית (הלא-ממשלתית) בקונקרי שהתקיימה באפריל, כאשר הו"ר הגינאי, בלחץ המשלחות הערביות, דרש משגריר ישראל לעזוב את האולם.

ס י א ר ה - ל י א ו נ ה

קונסוליה ישראלית הוקמה בפריטאון ביוני 1960. בחודש מארס של אותה שנה נחתם הסכם להקמת חברה משותפת לסו"ב, תה"ל וממשלת סיארה-ליאונה לפיתוח המדינה. החברה החלה כבר בפעולותיה. משלחת שירים, בראשות שר הבינוי מר רוג'וס רייט, ביקרה בישראל באוגוסט השנה לשם ניהול מו"מ. באוגוסט 1960 הגיעה ארצה לשנת לימודים קבוצת משתלמים בשטח הקואופרציה והחקלאות.

קמרון

שרת החוץ השתתפה בחגיגות העצמאות של קמרון שנערכו בארץ בז' באחד בינואר 1960. ממשלת ישראל העניקה במעמד זה מספר מענקים להשתלמות בארץ.

טוגו

מר חנוך יבור, שכיהן כשגריר ישראל בליבריה, ייצג את ישראל בחגיגות העצמאות באפריקה השנה. סוכם על הקמת יחסים דיפלומטיים בין ישראל למדינה זו.

ועידת מדינות אפריקה באדיס-אבבה

לאחר שנשקלו נסיונות קע"ם להביא להחלטה אנטי-ישראלית בוועדה המדינית של ועידת מדינות אפריקה, שנתקיימה ביולי השנה, נתקבלה במליאה, ברגע האחרון, החלטה המביעה דאגה על אי-פתרון בעית אי" בהתאם לעקרונות בנדונג, אקרא והחלטות האו"ם, והרואה בזה איום לשלום. דרישת קע"ם, שיוחלס על גיתוק יחסים עם ישראל והכרזת חרם עליה, נדחתה.

או"ם ומוסדות בינלאומיים

המושב הי"ד של עצרת או"ם סתיו 1959 אחד הנושאים המרכזיים בחיכות הכללי של העצרת היה ההסגר המצרי בתעלת סואץ. לא פחות מ-25 נציגים מכל חלקי תבל, בכללם נציגי מרבית המדינות הימיות, תמכו רשמית בעקרון חופש השיט. הראשון שהבהיר עמדה זו בצורה חד משמעית היה שר החוץ האמריקני שאמר כי "ארה"ב מוסיפה לתמוך בעקרון חופש המעבר כפי שאושר על ידי האו"ם". שר החוץ הבריטי הודיש את "תמיכת ממשלת הוד מלכותה בעקרון אשר נכלל באמנת 1888 ונתקבל על ידי האו"ם כמטרתה המוצהרת".

עמדה דומה ביטא שר החוץ הצרפתי שהזכיר את "הקשיים במעבר החופשי בתעלת סואץ למטענים יש ראלים" והצהיר כי "אמנת קושטא משנת 1888, שאושרה ע"י האו"ם נשארה לדינו מגילת היסוד בענין זה". שר החוץ השבדי שלל את אפשרות הבאת עניין ההסגר המצרי בפני ביה"ד הבינלאומי בהגא. אין זו שאלה של דקדוקים משפטיים, הכרוין שר החוץ, "השאלה היא למעשה אם הגיוני הרבר ששתי מדינות החברות באו"ם נמצאות במצב מלחמה. אם קיים מצב מלחמה הרי מתור בתן של המדינות הנוגעות בדבר לעשות שלום. זהו עניין של השכל הישר, כפרט מאחר שההסגר הימי אינו מביא כל תועלת מעשית לקע"ם בו בזמן שהוא מנוק לענייני הסנסות של מדינות רבות אחרות, ובתוכן שבדיה". את עמדת ישראל בנושא זה ביטאה שרת החוץ בני אימה בפני העצרת בו קראה לכל מדינות האזור למלא אחרי עקרונות היסוד הנובעות ממגילת האו"ם :

- (א) אף אחת מהמדינות החברות אינה רשאית לתבוע או להפעיל זכויות מלחמה, אם ע"י הפרעות בחופש השיט או חרם כלכלי או בכל דרך אחרת.
- (ב) כיבוד העצמאות המדינית והשלמות הטריטוריאלית של כל המדינות באזור.
- (ג) מתחלוקת יש ליישב שלום בהתאם למגילה.

צ'אד

ראש ממשלת צ'אד ומשלחת שרים ביקרו בארץ באוקי טובר 1959, וסגן-ראש הממשלה בלוויית פקידים בכ"י רים השתתפו בוועידת מכון ויצמן. בחגיגות העצמאות יוצגה ישראל ע"י מר יעקב צור ששימש אז מנהל כללי בפועל של משרד החוץ.

הרפובליקה המלגשית (מדגסקר)

עם הכרזת האי כמדינה עצמאית ב' ביולי 1960 הוקי מה בטנגריב שגרירות בראשות מר איתן רופין. שר הסעד הדר"ר בורג ייצג את ממשלת ישראל בחגיגות העצמאות ב-30 ביולי 1960.

קונגו

חדשים מספר לפני הכרזת העצמאות יצא לקונגו מר אפרים אילון כנציג משרד החוץ. עם הכרזת העצמאות ב-30 ביוני הוקמה שגרירות במקום ומר אהוד אבריאל נתמנה לשגרירה הראשון של ישראל. שר האוצר מר לוי אשכול עמד בראש משלחת ישראל להגיגות העצמאות, והכריז באותו מעמד על הענקת 100 מילגות מטעם הממשלה להשתלמות בישראל.

אחת התוצאות מהמהומות שפרצו לאחר הכרזת העצמאות היתה התמוטטות שירותי הבריאות והרפואה במקום. ממשלת ישראל, בתיאום עם ממשלת קונגו וארגון הבריאות העולמי, שיגרה למקום צוות רפואי שמנה 17 רופאים ואחיות. משלחת זו היתה הראשונה מסוגה שהגיעה לקונגו.

מר איליאו, שנבחר אח"כ נשיא הסנס, ביקר בארץ ביוני 1960. מר אדולה ומר ניטו, מזכירי האיגוד המקר צועי, ביקרו בארץ בקיץ שנה זו כאורחי ההסתדרות. כמרכיב ביקרו בארץ שני נציגי מפלגת "אובאקו" אשר בראשה עומד נשיא קונגו. בוועידת מכון ויצמן היתה קונגו מיוצגת ע"י מר פרנסואה טילו, ממונה על שיר רוחי סעד לילדים במשרד הבריאות של קונגו.

הפדרציה של מאלי

בדקר, בירת הפדרציה של מאלי, הוקמה קונסוליה כללית בפברואר, שהפכה לשגרירות ביוני השנה עם קבלת העצמאות. מר יהודה בן דוד נתמנה שגרירה הראשון של ישראל ביקר, לרגל עצמאותה הוענקו לפדרציה של מאלי 25 מילגות להשתלמות בארץ. במאראם ביקרה בארץ משלחת פקידים מסנגל, אשר התעניינה בבעיות התיישבות הקלאית, פיתוח תעשיית תי, הינוך וארגוני נשים. סקר חקלאי על אפשרויות הפיתוח של סודאן (הצרפתית לשעבר), נערך ע"י מומחה משרד החקלאות מר צבי תת. בוועידת מכון ויצמן היתה מאלי מיוצגת ע"י משלחת שכללה שלושה שרים.

טנגניקה

מר יוסף גיררה, אחיו של מנהיג מפלגת האיחוד הלאר-מי, ביקר בארץ ועם שובו לארצו הוחל בנוסיונות התיישבות קואופרטיבית במקום. ב-1959 ביקר בישראל מר עמיר ג'מאל, שר לשל-טון מקומי, כאורח הממשלה.

סוכנות הקיים תחילה סדרה של קורסים בקהיר וכי, לאור תוצאותיהם, יזווח המנהל הכללי של הסוכנות לחעד המנהלים שיחליט סופית על הקמת המרכז. אין החלטה זו מוציאה מכלל אפשרות הקמת מרכזים אחרים או גוספים באיזור.

ה ש ת פ ו ת ב כ נ ס י מ ב י נ - ל א ו מ י י מ
בשנת 1959 השתתפו נציגי ישראל ב-88 ועידות וכנסים בינ-ממשלתיים וב-198 ועידות וכינוסים בינ-לאומיים לא-ממשלתיים.

המכנסים הבינ-ממשלתיים יש להזכיר, גוסף על הכנס היידי של עצרת או"ם, את הכנסים של הסוכנויות המיוחדות דלהלן: העצרת הי של ארגון המזון והחקלאות, החועידה הכללית הגי של הסוכנות הבינ-לאומית לאנרגיה אטומית, העצרת הייב של ארגון הבריאות העולמי, העצרת הייב של הארגון הבינ-לאומי לתעופה אזרחית, הקונגרס הגי של הארגון המטאורולוגי העולמי, העצרת הראשונה של הארגון הבינ-לאומי המייצג לימאות, החועידה הגי של המשרד הבינ-לאומי לחינוך בשיתוף עם ארגון האו"ם לתרבות, מועד וחינוך, החועידה הכללית המיג של ארגון העבודה הבינ-לאומי, והמושב היידי של מועצת המנהלים של הבנק הבינ-לאומי לשיקום ופיתוח ושל קרן המטבע הבינ-לאומית.

נציגי ישראל השתתפו גם במושבי ועדות האו"ם לר כניות האדם, למעמד האשה, לאוכלוסיה, לסמים משכרים ובחועידה החברתית, וכן בסמינרים של האו"ם. כאביב השנה נתכנסה בגינבה החועידה השנייה למשפט היס מטעם האו"ם, אשר נועדה לקבוע את רוחב מי החור פיס ואת היקף זכויות המדינות החופשיות לגבי הדיג. הדיג עידה לא הצליחה להגיע לכלל החלטה בנושאים אלה, אך החליטה על הענקת סיוע טכני למטרות דיג. הצעה זו הועלתה ראשונה ע"י ישראל.

בכנסים הללו ובאחרים נבחרו נציגי ישראל למספר תפי קידים, מהם: סגנות חבר להעד המנהל של ארגון העי בויה הבינ-לאומי, סגן נשיא של ועידת המשרד הבינ-לאומי לחינוך, דוחח בחועדה לזכויות האשה, דוחח במושב החועידה הבינ-ממשלתית להגירה מאירופה ודוחח החועידה הרביעית של העצרת. כן נבחרה ישראל, באפריל 1960, להועדה הסוציאלית של אקוסוק (המועצה הכלכלית והסוציאלית של האו"ם).

מו ע צ ת ה א י נ ט ר נ צ י ו נ ל ה ס ו צ י א ל י ס י
מועצת האינטרנציונל הסוציאליסטי קיימה באפריל השנה את ועידתה בחיפה בהשתתפות 90 נציגים מ-21 מדינות — מהיגי המפלגות הסוציאליסטיות במערב אירופה, נציגי מפלגות מסונפות באסיה וכן משקיפים מהתנועות הלאו מיות סוציאליסטיות באפריקה. החועידה הקדישה תשומת לב מרובה לבעיות המדיניות המשתחררות — נושא שבו יכולה היתה ישראל לתרום מנסיונה.

היה זה הכנס המדיני הבינ-לאומי הראשון שהתקיים בישראל, וכן הפעם הראשונה שמועצת האינטרנציונל התכנסה מחוץ לתחומי אירופה.

ה א ר ג ו נ ה ב י נ - ל א ו מ י ל ש ל ט ו נ מ ק ו מ י
בתחילת השנה הנסקרת החליט הארגון הבינ-לאומי לשל-טון מקומי, אשר מרכוזו בהג, לקיים את הקונגרס הד-

ממשלת ישראל תומכת בכל לכה בעקרונות אלה ומר-כנה בכל מאודה לשתף פעולה בצעדים העשויים לרפוח את המתחים הקיימת במזרח התיכון. וכותן של האר-מות המאוחדות היא לצפות ממדינות ערב שאף הן ינהגו בהתאם לעקרונות אלה.

ד י ו נ ב ש א ל ת ה פ ל י ט י מ ה ע ר ב י י מ
כרצע לדיון בעביה זו עמדה שאלת המנדט של סוכנות הסעד והתעסוקה שעמד לפקוע ביוני 1960. המזכיר הכללי של האו"ם הגיש לעצרת היידי דו"ח הממליך על פיתוח כלכלי של האיזור למען קליטה למעשה של הפי-ליטים בו, ומציע להאריך את המנדט של סוכנות הסעד והתעסוקה. הערבים התנגדו לדו"ח המזכיר הכללי ואילו נציגי ישראל תמכו ברעיון שיישוב הפליטים במדינות ערב היא הדרך היחידה לפתרון הבעיה.

העצרת האריכה את מנדט סוכנות הסעד והתעסוקה ל-3 שנים נוספות ובאותו הזמן הטילה על ועדת הפיוס להרי סיף ולפעול לביצוע עקרונ הבחירה הפשית. משלחת ישראל התנגדה לסיף זה. משלחתנו הודיעה באותו מעמד על הסכמת ממשלת ישראל לשחרר את יתרת החשבורי גות החסומים, שלא שוחררו עד כה (ב-1952 הודענו על שחרור חשבונות חסומים בברקליס בנק ובבנק עיתומאן).

ג י ו נ י ה א נ ט י ש מ י ו ת

ביונאר 1960 הגישה ישראל איגרת לתת-החועדה למניעת הפלה גועית של האו"ם, שהבעה נקיטת אמצעים נמר רצים ע"י הממשלות והארצות בהן אירעו גילויים אנטר-שמיים.

פה אחו נתקבלה החלטה המגנה גילוי האנטשימיות כמנוגדים למגילת האו"ם ולהצהרת זכויות האדם, והחלטה זו אושרה, בשינויים קלים, במרס 1960. ע"י החועדה לזכויות האדם.

ה ח ב ר ה ע ר ב י ו א ר ג ו נ י מ ב י נ - ל א ו מ י י מ
נמשכו מאמציו של החבר הערבי לזכות במעמד של ארגון אזורי במסגרת הארגונים הבינ-לאומיים.

א ר ג ו נ ה מ ז ו נ ו ה ח ק ל א ו ת (F.A.O.)

ההצעה לכריית הסכם בין החבר הערבי ל-פ.א.א. הורה וועלתה לדיון בחועידה הכללית של הארגון בנובמבר 1959. הסכם זה, שישראל התנגדה לו, אמנם אושר ע"י החועידה, אך החבר לא הוכר כארגון כללי-אזורי.

א ר ג ו נ ה ב ר י א ו ת ה ע ו ל מ י (W.H.O.)

בעצרת הבריאות הייג במאי 1960 נדונה הצעה לכריית הסכם דומה מטעם החבר הערבי עם ארגון זה. מספר מדינות מערביות וישראל הביעו את התנגדותן להצעה. ההסכם ישוב וידון בעצרת הבריאות הבאה שתתכנס בדלי הי 1961.

ה ס ו כ נ ו ת ה ב י נ - ל א ו מ י ת ל א נ ר ג י ה א ט ו מ י ת

במושב ועד המנהלים של הסוכנות, שהתקיים ביונה ביוני המושב והחלט לסמוך את ידי הסוכנות על הבקשה הקיימת בדבר הקמת מרכז אזורי מזרח תיכוני לרדיר-איוטופים למדינות ערב בקהיר. ההחלטה קובעת שה-

מ ש ת ל מ י ם

מספר המשתלמים שקיבלה ישראל להשתלמות בארץ גדל פי שלושה לעומת השנה הקודמת. בין מבצעי ההשתלמות יצוינו : קבוצת משתלמים החקלאיים מבורמה המונה למעלה ממאה פשוט, והמהווה קבוצת משתלמים בור-מנית שנייה מסוגה. משתלמים בורמיים נתקבלו להשתלמות במפעל הדשנים בחיפה, בתעשייה הצבאית, במפעלי הרושת למלט, צבעים וטקסטילים.

מ ג א נ ה — הגיעו אלינו משתלמים בלולות ומלונאות. **ג י נ י א ה** — שיגרה משלחת של עשרה משתלמים בקר אופרציה חקלאית. השתלמותם ארכה למעלה מחצי שנה. משלחת רשמית מהודו ערכה סיור לימודים וחקרה שיטות הקואופרציה הישראלית. לקבוצה של כשלושים איש מפעילי תנועת בודאן אורגן סמינר ללימוד שיטות ההתיישבות החקלאית השיתופית.

משלחת של 23 מומחים חקלאיים מאורוגאי ערכה סיור לימודים. אורגן קורס להשתלמות חקלאית למדריכים חקלאיים מליבריה וסיריה ליאונה. כן הגיעו משתלמים מאוגנדה, אתיופיה, ארגנטינה, גואטמלה, סוגו, טנגניקה, יו.י. יאפה, ליבריה, מכסיקה, נייגריה, פורטוגל, קוסטה ריקה, קניה, קפריסין, תאילנד.

ס מ י נ ר י ם ב י ן - ל א ו מ י י ם

בשיתוף עם משרד העבודה אורגן סמינר בין-לאומי לבעיות שיכון עממי בו השתתפו הרעובים איש מתשע עשרה ארצות. בשיתוף עם הסתדרות העובדים אורגן סמינר לקואופרציה חקלאית למשתלמים מארצות אפריקה דוב-רות צרפתית.

קבלת עצמאות ע"י מספר גדול של ארצות באפריקה מביאה בעקבותיה הרחבת פעולות השיתוף והסיוע. המודרן לשיתוף וסיוע בין-לאומי שמרכז את פעולות הסיוע, המתנהלות על בסיס דו צדדי, העולה למעמד מחלקה.

ק ש ר י ח ו ן מ ל ב ל י ם

לגידול הניכר בהיקף סחר החוץ של ישראל ובפרט לעלייה של 28% ביצוא בשנה האחרונה תרמה במידה לא קטנה הפעילות המוגברת של נציגויות ישראל בתו"ל.

ה ס כ מ י ם מ ס ח ר י י ם

במשך השנה חדרשו או האורכו כמעט כל ההסכמים המס-חריים והסכמי התשלומים הקיימים. 5 ההסכמים האורכו לאחר משא ומתן והאילו עם תרוכיה נחתם הסכם מסחרי חדש. כ-11 מתוך 22 ההסכמים המסחריים הדו-צדדיים כלול סעיף האומה המעודפת ביותר. קיים גם הסכם קלירינג בין-בנקאי עם יו.י.

א ר ג ו נ י ם כ ל כ ל י י ם ב י ן - ל א ו מ י י ם כ.החברה ארעית" השתתפה בשיתוף ישראל — אשר בראש מש"חיתה עמד שר המסחר והתעשייה — במושב ה-15 של גאטס בסקויה, ובמושב ה-16 של ארגון זה שנערך בגיבנה. לקראת הצטרפותה המלאה הצהירה ישראל על כוונתה להשתתף במשא ומתן הרביצודי להפחתת מכס שיתוקים בחסות הארגון החל מינואר 1961. נערכות עתה הכנות לקראת מו"מ זה.

שנתי החמישה-עשר שלו בישראל במחצית השנייה של נובמבר 1960. מארזה הרשמי של הקונגרס היה משרד הפנים של ממשלת ישראל בשיתוף עם המרכז לשלטון מקומי. עודה מיוחלת בה משתתף משרד החוץ. עוסקת בהכנות הדרושות לקראת הקונגרס. קיימים סיכויים להש"תתפות גדולה ומגוונת של המדינות החברות בארגון וכן של מדינות רבות אחרות.

ש י ת ו ן ו ס י ו ע ב י ן - ל א ו מ י

פעולות המחלקה לשיתוף וסיוע בין-לאומי מתנהלות בשלוש דרכים : שיגור מומחים ישראלים, קבלת מש"תלמים מארצות פיתוח להשתלמות בישראל, וסמינרים בין-לאומיים.

מ ו מ ח י ם

מספר המומחים ששיגרה ישראל לארצות פיתוח גדל לער-מת השנה הקודמת פי שנים.

ל ב ו ר מ ה — נשלח צוות של מומחים חקלאיים המד-ריכים את המתיישבים החקלאיים בחבל נמסנג. כן פעלו מספר מומחים במפעלי השקאה באזורים שונים של בור-מה לבקן הממלכתי ברנגון שוגרו שני מומחים לתפ-קייזי המנהל הכללי ומנהל החשבונות הראשי, בביה"ס לחיות פועלת זו השנה השלישית אחות ישראלית הממונה על פעולות ההדרכה. בבית החרושת לרפואות של בורמה פועל יועץ ישראלי ליצור פרמצבטי. נשלחו מומחים לפעולות סקר שונות בכעיות שיכון, חירות ועוד.

ב פ י ל י פ י נ י ם — פועל צוות של מומחים ישראלים לגידול כותנה ובצנפי חקלאות אחרים.

ב ג א נ ה — הוסיפו לפעול המומחים הישראליים בבית הספר הימי, בית הספר לטיס, בטכניון של קומאסי ומומ-חים חקלאיים בשטחים שונים. שוגרו מספר יועצים לאר-גון "חטיבת הבונים". מומחה מיוחד מונה יועץ למשרד הגנאי לארגון רשת הבריאות של המדינה.

ב ל י ב ר י ה — הוקמה מרפאה למחלות עיניים המנו-הלת ע"י רופאים ישראלים, אלה נעזרים ע"י אחיות לר-בריאות שעברו השתלמות בישראל. מומחה ישראלי ממונה על הפקולטה לטרום-הנדסה בטכניון של מונרוביה, **ב נ י ג ר י ה** — פועלים כיום כמה מומחים חקלאיים ומומחה לתכנון ערים. מומחניו ערכו סקרים בשטח ההתיישבות החקלאית, דיג וגידול בקר לחלב. שוגר מומ-חה לפיתוח ספורט כדורגל.

ב א ת י ו פ י ה — גדל מספר המומחים בשטחים שונים. הנחלת הקולג' הסכני באדיס-אבבה הופקה בידי מומחה ישראלי. לאורו מוסד שוגרו עוד מרצים ישראליים. מונה מומחה לתפקיד מנהל בית החולים הממשלתי במ-סאוה. המחלקה הכירורגית של ביה"ח פועלת בהנהלת מומחה ישראלי. לחברת התחבורה הציבורית באדיס-אבבה שוגרו שני מומחים לניהול ומשק. יצא צוות של מומחים לקידונוי מים. נערך סקר להקמת מחלקה גיורוכירורגית באחד מבתי החולים של אדיס-אבבה.

ל ק ו נ ג ו — שוגר צוות של 17 רופאים, סניטארים ואחיות שהגיע ראשון עם התהוות מצב החרום במקום. מומחים ישראלים מלאו תפקידים שונים באיטליה, קפ-ריסין, טודאן הצרפתית, פרס, ציילון, גואטמלה.

במסגרת שנת הפליטים העולמית הוצא ע"י האו"ם, פרסום הרעיון בשלוש שפות על יישוב עולים בישראל. כן הוצאו לאור חוברות על נושאים אקטואליים אחרים כגון, בעיית סואץ ופרשת "אינגה טופט", הצעות השלום של ישראל, יפואל באסיה, ופרשת אייכמן. להרחבת תפוצת הידיעות על הארץ מוציאות נציגור יותינו בחו"ל כ־40 בולטינות בשפות שונות. תשומת לב מיוחדת ניתנת לצורכי הסברתנו באפריקה ובאסיה ולצורך זה נמצאת בהכנה תערוכה נידת בשביל אפריקה המערבית שמגמתה הסברה כלכלית-מדינית בארצות הללו.

במשטח השני, בהסברה על התפתחותה של ישראל וערכיה החברתיים, השתקפה פעולתנו השנה בספרון היסוד "עובדות על ישראל" ובסדרת חוברות של "ישראל כיום" היוצאת בשותפות עם הסוכנות היהודית. סדרה זאת כללה השנה נושאים כמעשייה, יסודות הדמוקרטיה בישראל, מדע, ארכיאולוגיה, מים, איגודים מקצועיים, מר-סיקה ופנולות טוציאליות. כן הוצאה חוברת מיוחדת על ישראל לקראת כינוס האולימפיאדה ברומא.

עם התפשטות אמצעי ההסברה החזותית ברוב חלקי תבל, גדל השימוש בסרטים לקולנוע ולטלוויזיה בהרבה ארצות, כולל ארצות אפריקה ואסיה. חדרנו לרשתות טלוויזיה שונות בתוכניות קבועות וארעיות וליומני החדשות של בתי הקולנוע בארצות שונות באמצעות הסרט החדשי המופק בשותפות עם הסוכנות היהודית.

הוכנו על ידנו ובעזרתנו מספר סרטים דוקומנטריים על נושאים מדיניים ואחרים, המשכנו לעזור לגורמי חוץ ביצירת סרטים לתוכניות טלוויזיה בחו"ל ולקר פרונוקציות של סרטים כיוזמינטיים.

מספר תוכניות הסברה מבוצעות בשיתוף עם גורמים אחרים בארץ כגון "קול ישראל" (תוכנית "עמים ומדינות"), הסוכנות היהודית, לשכת העתונות הממשלתית, השנה הממשלתית לירידים ותערוכות ומשרדי ממשלה שונים.

כן נמשך שיגור מרצים לחו"ל מחוגים שונים, בעיקר לארה"ב.

הטיפול באורחים, אנשי צבור ומעצבי דעת הקהל מכל הסוגים, המוספים להגיע לארץ בזרם בלתי פוסק, מהנה פעולה חשובה במכלול הסברה. האורחים באו מרבים בעים וחמש ארצות שונות בכל חלקי תבל ביניהם ראשי מדינה, שרים, נשיאי בתי מחוקקים, חברי פרלמנטים, ראשי עיריות ואישי מדינה אחרים; ראשי צבא, רופאים, פסורים, שופטים, אנשי דת ורווח; אישי צבא, עיתונאים נציגי איגודים מקצועיים וארגונים שונים, עיתונאים ופרשנים.

קשרי תרבות

בהמשך השנה נסעפנו ונתרחבו קשרי התרבות שבין מדינת ישראל לבין מדינות שונות בחבני העולם.

בשנה זו נחתם הסכם התרבות בין ישראל וצרפת. נתמנתה ועדה מעורבת מתמדת שעליה להתחמת את הקודים לביצוע האמנה. איתה ועדה המורכבת מששה נציגים (שלושה נציגים של ממשלת ישראל ושלושה של ממשלת צרפת), קיימה השנה את ישיבתה הראשונה בארץ והניחה יסוד לביצוע המעשי של האמנה. נתקבלו החלטות בשטח הוראת הלשון העברית בצרפת והלשון הצרפתית בבית"ס

במשך השנה נמשך קיום המגעים עם הארגונים הכלכליים שקמו באירופה במגמה למונע את הפגיעה מהתקשרויות אלו ביצוא הישראלי לאירופה. לקראת החלפת הארגון האירופי לשיתוף פעולה כלכלי (או.איי.סי.) בארגון לשיתוף פעולה כלכלי ופיתוח (או.איי.סי.די.) הגי' שה ישראל תזכיר על קשרי הסחר של ישראל עם אירופה לועדת הארבעה המעבדות תוכנית הארגון החדש.

מזרח אירופה

עקב ביטול הפיקוח על חלק ניכר מן היבוא ירדה חשיבותם של הסכמים המסחריים הדו-צדדיים. הסחר עם ארצות אלו נשאר יציב. יש לציין כי טרם חודשו יחסי המסחר עם ברית המועצות.

אסיה

הקשרים הכלכליים עם ארצות אסיה התרחבו והתהדקו. בארצות אלו פעולות מספר חברות קבלניות בבעלות משרד תפת מקומית-ישראלית: בשטח הבנין, סלילת כבישים ואספקת פחם. פתיחת קו הספנות הקבוע מאילת לארצות דרום מזרח אסיה מבטיחה הגדלת הסחר בעתיד. השנה השתתפה ישראל בפעם הראשונה בהצלחה ביריד אוסקה שביופן. חברה לריכוז היצוא לארצות אסיה "אסטרוקי" החלה לפעול בפיליפינים ובתאילנד. מעניינת במיוחד התקשרותה ליצוא ציוד וידע לגידול כותנה בפיליפינים.

אפריקה

בשנים האחרונות חברה חדשה משותפת ישראלית-מקומית בסיומה ליאונה לענייני בניין ומים. החברות המשותפות בגאנה, ליבריה, ניגריה קיבלו במשך השנה עבודות בניין ומים בקנה מדה ניכר. בעקיפין תרמה פעולתן להגדלה ניכרת של היצוא לארצות אלו. להצלחה מיוחדת זכו נסיונותינו בשיווק זרעים למערב אפריקה אשר הביאו להכפלת והשלשת היבולים המקומיים בפדרצית מאל. ישראל השתתפה בשני ירדים במזרח אפריקה, בניירובי ובבולאבאי. תהליך העצמאות העובר עתה על יבשת זו יביא ודאי להידוק יתר של קשרינו הכלכליים עם ארצותיה.

ירידים

השנה השתתפה ישראל ב־7 ירדים בין-לאומיים.

הסברה

הסתעפות קשרי החוץ של ישראל והצורך להגביר את הסברתנו בעקבותיה, הביאו השנה להתרחבות נוספת של פעולות ההסברה בשטח, בהיקף ובגיחון.

הסברתנו פעולת בשני משטחים: נושאים מדיניים אקטואליים ונושאים תרבותיים בהתפתחות החברה הישראלית וערכיה. כיום מופיע תומרו ההסברה שלנו באנגלית, צרפתית, ספרדית, 5 שפות מזרח אירופיות, בגרמנית, איטלקית, יונית ופורטוגלית.

השנה הונחו יסודות להקמת שני מרכזים להסברה בחו"ל; אחד להסברה בספרדית בבאנוסיאירוס, שישרת את יבשת אמריקה הלטינית, והשני מרכז להסברה בפריז, שישימש ארצות דוברות צרפתית.

מריקה וכן מיבשת אסיה ואפריקה. כן זכו סטודנטים ישראלים במענקים של ממשלות זרות.

בשנה זו נערכה זו הפעם הראשונה תערוכה של הציון הישראלי במוזיאון לאמנות מודרנית בפאריס. תערוכה זו הוזמנה ע"י ממשלת צרפת והשתתפו בה 24 אמנים מישראל. ישראל השתתפה בבינאלה בסאן פאולו, בבינאלה בחנצ'יה, בבינאלה לאמנים צעירים בפאריס, ובלוגאנו. כמרכז נערך כו השנה תערוכות שונות בחו"ל כגון: התערוכה של גראפיקה ישראלית בטוקיו ובכוסטון; תערוכה של קרי קטורות בארה"ב, תערוכה של מלאכת מחשבת בהולנד, איטליה ועוד. התערוכה של ציורי ילדים בשם "ילדי ארץ התנין" מציירים את התנין" נערכה השנה בשבדיה, קנדה, בלגיה, צרפת, קובה, מקסיקו והתערוכות של המטבעות העתיקות שנשלחו לחו"ל בשנת העשור הוסיפו לסיר בארצות שונות. כן נערכה תערוכה ארכיאולוגית רחבה בבואנוס איירס במסגרת תגיגות 150 שנה לעצמאות אר-גנטינה.

המחלקה סייעה לסידור תערוכות בישראל של אמנות של ארצות שונות. בראשית השנה הוצגה התערוכה המ"הוללת "תור הזהב" מהולנד ובה ביקרו למעלה ממאה עשרים אלף מבקרים. תערוכה מהולנד התקיימה השנה בארץ מאוסף פדור (אוסף של רישומים של אמני הולנד הדגולים). נערכו השנה בארץ תערוכות של ציור נורבגי, אמריקני, ארגנטיני, ברזילי ועוד.

משרד החוץ דאג לכך שהספר הישראלי יוצג בירידים בין-לאומיים כגון: בפרנקפורט, ביוהנסבורג, באוסאקה ובחרשה. במלאת 100 שנה להולדתו של שלום עליכם נשלח חומר על הסופר לציגיוותינו וכן לספריות שונות בעולם. למלאת 100 שנה להולדתו של ציכוב נשלחו ספרי ציכוב בתרגום עברי למוזיאון במוסקבה וביום העצמאות האחרון נערכה בשגרירות ישראל במוסקבה תערוכת ספרים עבריים. המשרד סייע בידי ממשלת פריז בתערוכת הספר הפולני בארץ.

פרסום של החוברת "מפעלי תרבות בישראל" (באנגלית ובצרפתית) נמשך גם השנה והפצתה גדלה. המשרד טיפל בהשתתפות נציגי ישראל בתחרויות בענפי ספורט שונים ובהבאת קבוצות ספורט שונות מחו"ל למשחקים בארץ.

בישראל; הפצת הספר הצרפתי בישראל והספר העברי בצרפת; חליפין בתוכניות שידור ברדיו, בתיאטרון, בארצות וכן חילופי מורים סכנאים ותלמידים. נקבעה תוכנית לשיתוף פעולה בין מוסדות המדע והטכניקה של שתי הארצות וכיצא בה.

עד עתה נחתמו הסכמי תרבות בין מדינת ישראל ונור-בגיה, ארגנטינה, אורוגוואי, צ'ילה, אלסלבאדור, ברזיל ומקסיקו.

במדינות שיש בהן מוסדות מיוחדים לפעולה תרבותית כגון: בריטניה, שבדיה והולנד, נעשית פעולת הגומלין בין ישראל ובין אותם המוסדות.

בהמשך השנה נערכו קונצרטים של מנגנים ישראלים ומוסיקאים בחו"ל בחסות נציגינו בהם נכחו ראשי מדינה ואישים המכתיבים את חיי התרבות בארצותיהם. מנציחים מישראל הופיעו בארצות שונות. המחלקה לקשרי תרבות שקדה על כך שציירותיהם של מלחינים ישראלים יושמעו בכירות העולם. ביותמתו של משרד החוץ ביקרה התזמורת הפילהרמונית הישראלית ביוון והשתתפה בשני קונצרטים בפסטיבל בין-לאומי של תזמורות שנערך בארצות הברית השנה. הופעתה זכתה להצלחה יוצאת מן הכלל והידיה נשמעו למרחוק. בקונצרטים אלה השמיעה התזמורת יצירה ישראלית והמלחין עצמו היה המנצח. כן ביקרה התזמורת הפילהרמונית הישראלית בקפריסין והופיעה שם בשלושה קונצרטים, ביקור שהיה בבחינת חתימה לכל האי. על פי הזמנת ממשלת פולין ביקרו בפולין שני מוסיקאים ישראלים ידועים. הביקור עורר עניין רב.

להקת המחול "ענבל" ערכה סיור בארצות הברית ובקנדה, ובארצות אירופה ביקרו להקת אמנותיות של סטודנטים ונוער והביאו לשם מן הפולקלור הישראלי. אמנים מישראל השתתפו בתחרויות מוסיקליות ואף זכו בפרסים. השנה ביקרו בארץ מנצחים דגולים מארצות חוץ שונות, להקת תיאטרון, מחול ובידור וכן אישי תרבות שונים שבאו לראות את התפתחות תרבותה של ישראל ומפעלותיה בענפי אמנות שונים.

בתיאום עם משרד החינוך והתרבות הוענקו גם השנה מענקי לימוד לסטודנטים מארצות שונות באירופה ובא-